

Nové poznatky k sídlišti z mladší a pozdní doby bronzové v Hlásné Třebani, okr. Beroun

Daniel Stolz – Lubor Smejtek

ÚVOD, GEOGRAFICKÝ A SÍDELNÍ KONTEXT NALEZIŠTĚ

Při několika záchranných výzkumech v letech 2003–2013 bylo prozkoumáno deset objektů a kulturní vrstva ze známého sídliště z mladší a pozdní doby bronzové v Hlásné Třebani. Při stavbě kanalizace v letech 2014–2015 byly rovněž zjištěny dva hroby z mladší doby bronzové a doby halštatské (obr. 1).

Zkoumané sídlištní situace leží na nízké terase na pravém břehu Berounky v nadmořské výšce 216–218 m. Vzdálenost od Berounky činí 280–390 m s převýšením 8–10 m. Podél východního okraje sídliště protéká drobná vodoteč. Podloží v místě naleziště představují terasové šterkopísky. V nejbližším okolí tvoří půdní pokryv hnědá půda nasedající na terasové šterkopísky. Pohřebiště bylo zjištěno zhruba 220 m severovýchodně od východního okraje sídliště. Nadmořská výška zde dosahuje 218 m a podloží se skládá z terasových šterkopísků.

HISTORIE VÝZKUMŮ NA KATASTRU OBCE

Hlásná Třebaň I

Poloha: Jihozápadní okraj obce. **Okolnosti:** V místních pískovnách prováděl ve 20. až 40. letech minulého století četné záchranné výzkumy F. C. Friedrich; při nich zdokumentoval pravděpodobně tři půdorysy kůlových staveb, kulturní vrstvu a jednotlivé objekty z mladší a pozdní bronzové. R. 1949 uskutečnil při stavbě rodinného domu A. Koláře záchranný výzkum V. Kuchař. Celkem zdokumentoval 18 sídlištních objektů knovízské kultury. V následujících letech získal V. Kuchař další knovízské nálezy v pískovně ppč. 87/1–2 a na polích. Další poznatky o knovízském sídlišti přinesly záchranné výzkumy S. Vencla v r. 1973 a V. Matouška počátkem 80. let ve zdejší pískovně. Při zpracovávání nálezů získaných F. C. Friedrichem v Hlásné Třebani byly rozpoznány i keramické zlomky ze starší doby bronzové. **Literatura:** Friedrich 1956; Venc 1975; Matoušek 1985; Lutovský – Slabina 2004, 15.

Hlásná Třebaň II

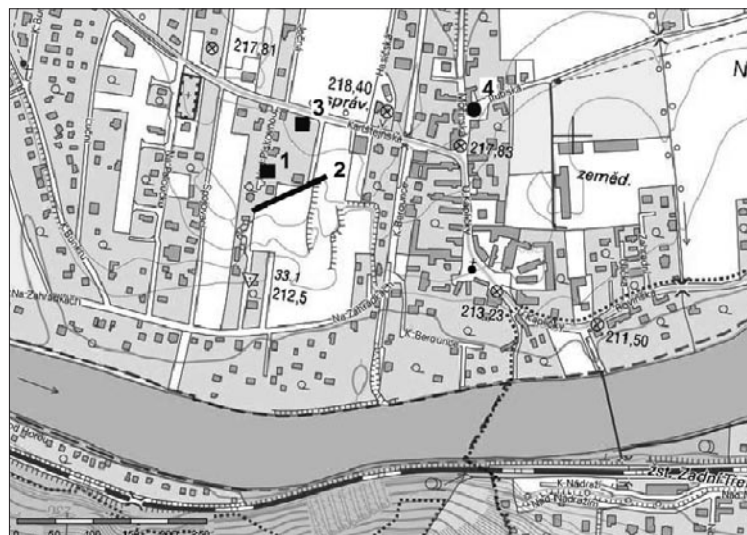
Poloha: Zhruba 1,3 km východně od obce. **Okolnosti:** Sídliště ze střední doby bronzové objevil v roce 1978 P. Břicháček. **Literatura:** Břicháček 1982, 116.

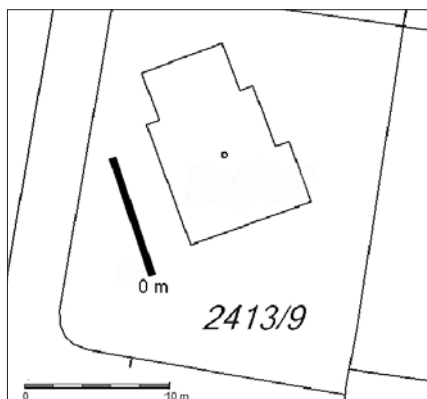
Hlásná Třebaň III

Poloha: Střed obce. **Okolnosti:** Sídliště z raného středověku bylo zjištěno při plynofikaci obce v roce 2001. **Literatura:** Stolz 2002.

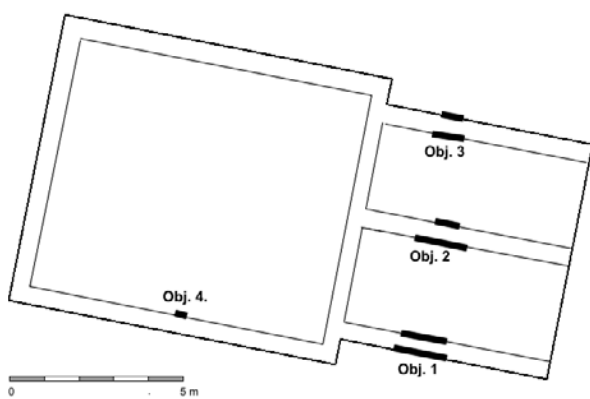

Obr. 1. Hlásná Třebaň, okr. Beroun. Výřez z mapy s vyznačením jednotlivých záchranných výzkumů (1 – stavba RD 2003; 2 – pískovna 2004–2005; 3 – stavba RD 2012; 4 – kanalizace 2014–2015)

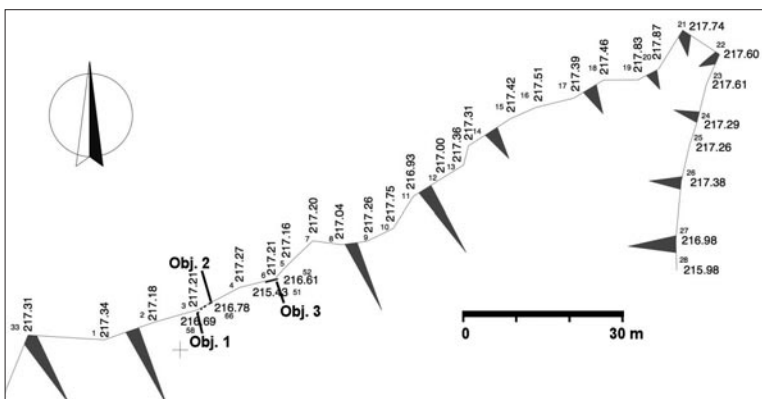

Obr. 2. Hlásná Třebaň, okr. Beroun. Stavba RD 2003. Výřez z katastrální mapy s vyznačením základové rýhy s archeologickými situacemi a s vyznačením obrysu posléze postaveného rodinného domu

Obr. 4. Hlásná Třebaň, okr. Beroun. Stavba RD 2012. Výřez z katastrální mapy s vyznačením základových pasů a objektů

Obr. 5. Hlásná Třebaň, okr. Beroun. Výřez z katastrální mapy s umístěním žárových hrobů 1 (bod 1 – přibližná poloha) a 2 (bod 2) a kostrového hrobu (bod 3)

Obr. 3. Hlásná Třebaň, okr. Beroun. Geodetický plán hrany pískovny s vyznačením objektů

POPIS NÁLEZOVÉ SITUACE, OBJEKTU A NÁLEZŮ

Stavba rodinného domu na parcele číslo 2413/9 v roce 2003

Při kontrole jiné stavby počátkem dubna 2003 byl zjištěn neohlášený výkop základových rýh pro stavbu rodinného domu (S-JTSK: linie 761404 1059056, 761408 1059048). Na ploše cca 12 × 8 m byly vyhloubeny obvodové základové pasy o šířce 0,7 m a hloubce okolo 1 m a částečně stržena ornice. Na třech stranách byly základové pasy zasypány zeminou (na severní, východní a jižní straně). Pouze západní obvodový pás byl obnažen (obr. 2). Na jeho západním profilu jsme zjistili tři objekty (obr. 6). Svrchní vrstvu ve výkopu tvořila tmavě šedohnědá písčitohlinitá ornice o mocnosti 40–50 cm (vrstva 1). Podloží představoval šedohnědý písčitošterkovitý sediment (vrstva 3).

Základové pasy byly pravděpodobně špatně vyměřeny, proto byly následně zasypány. Bohužel se nepodařilo spojit s investorem stavby, aby mohl proběhnout archeologický dohled nově vykovaných základových pasů. Při další kontrole v létě 2003 byly zjištěna hotová základová deska, která je posunuta oproti původním výkopům o několik metrů na východ.

Objekt 1/2003

Rozměry: délka 104 cm, šířka nejméně 70 cm, hloubka nejméně 70 cm. **Popis:** jáma s nepatrně konvexními a téměř svislými stěnami. Zásobní jáma. **Výplň:** 2. světlá černohnědá písčitojílovitohlinitá. **Nálezy:** 46 ks keramiky, 11 ks zvířecích kostí a 2 ks mazanice. **Popis keramiky:** zachování: 6 okrajů, 1 dno a stěna, 39 stěn; velikost: 10 ks 0–3 cm, 24 ks 3–6 cm, 10 ks 6–9 cm, 2 ks 9–12 cm. Prstování 8 ks a tuhování 12 ks. Jeden vyhnutý okraj amforovitě či vejčité zásobnice je důlkovaný a přechází do mírně rozevřeného, vodorovně prstovaného hrdla (obr. 8:2). Tři okrajové zlomky náleží ven vyhnutým (obr. 8:3) nebo lehce zataženým okrajům koflíků či misek. Poslední dva výrazně vykloněné a lehce promačkávané okraje náležejí masivnějším mísovitým tvarům (obr. 8:1). **Poznámka:** na dně výkopu a východní stěně měl objekt podobnou délku. **Datace:** mladší doba bronzová.

Objekt 2/2003

Rozměry: délka 96 cm, hloubka 38 cm. **Popis:** jáma se stupňovitými a konkávními stěnami a konkávním dnem. **Výplň:** 2. černohnědá písčitojílovitohlinitá. **Nálezy:** 45 ks keramiky, 11 ks zvířecích kostí a 2 ks keramiky. **Popis keramiky:** zachování: 9 okrajů, 4 dna se stěnou, 32 stěn; velikost: 7 ks 0–3 cm, 24 ks 3–6 cm, 11 ks 6–9 cm, 2 ks 9–12 cm a 1 ks 12–15 cm. Prstování 4 ks, svislé jemné rýhování 11 ks, tuhování 18 ks a 2 ks řada okrouhlých důlků na vnitřní straně. Vyhnutý okraj zásobnice má vodorovně prstované hrdlo (obr. 8:6). Tři okrajové zlomky náleží mírně ven vyhnutým nebo lehce zataženým okrajům koflíků či misek (obr. 8:4–5). Jeden šikmo vyklopený okraj misky nebo koflíku má na vnitřní hraně torcování. Poslední dva okraje jsou lehce nálevkovitě rozevřené. Nejméně 8 zlomků náleží jemnostěnné tuhované nádobce s ven vyhnutým okrajem (2 ks). **Poznámka:** objekt byl zachycen pouze na západním profilu. **Datace:** mladší doba bronzová.

Objekt 3/2003

Rozměry: délka 130 cm, hloubka 40 cm. **Popis:** jáma se stupňovitými a konvexními stěnami a konkávním dnem. **Výplň:** 2. černohnědá písčitojílovitohlinitá. **Nálezy:** 38 ks keramiky a 8 ks zvířecích kostí. **Popis keramiky:** zachování: 9 okrajů, 6 dna a den se stěnou, 23 stěn; velikost: 8 ks 0–3 cm, 15 ks 3–6 cm, 9 ks 6–9 cm, 6 ks 9–12 cm. Prstování 8 ks, svislé jemné rýhování 1 ks a tuhování 7 ks. Tři tuhované mírně kónické okraje pochází z jedné amfory (obr. 8:8). Pět tuhovaných okrajových zlomků náleží ven vyhnutým nebo lehce zataženým okrajům koflíků či misek (obr. 8:7 a 9:2). Velký zlomek z těla s šikmo vyhnutým okrajem pochází z nízké talířovité mísy (obr. 9:1). **Poznámka:** objekt byl zachycen pouze na západním profilu. **Datace:** mladší doba bronzová (střední knovízský horizont Kn 3).

Pískovna 2004–2005

Při vizuální kontrole zaniklé pískovny v dubnu 2004 bylo zjištěno narušení archeologických situací, proto byla provedena dokumentace celého zřetelného profilu pískovny (obr. 3; S-JTSK: linie 761346 1059062, 761360 1059077, 761375 1059080, 761382 1059087, 761414 1059098, 761428 1059097). Hrana pískovny začínala cca 35–40 jihozápadně za prodejnou potravin. Zde byla zasypána haldami zeminy. Zřetelný profil začal ještě o dalších cca 35–40 m dál na jihozápadě. Pokračoval v délce 93 m až k místní komunikaci, kde se profil pískovny měnil na rozpadlou a zarostlou hranu, která se stočila na jih (nedokumentováno). Byly rozpoznány následující vrstvy: 1. šedočerná písčitohlinitá a 10–20 % valounů (ornice); 2. šedočerná písčitohlinitá a 20–30 % valounů (kulturní vrstva) a 3. rezavá písčitoštěrkovitá (podloží). V roce 2005 byl profil pískovny znovu vizuálně kontrolován. Kromě vrstvy byly identifikovány tři objekty, které byly zdokumentovány (obr. 6) a spolu s hranou pískovny geodeticky zaměřeny.

Objekt 1/2005

Rozměry: délka 54 cm, hloubka 26 cm. **Popis:** jáma s konkávními stěnami a konkávním dnem. **Výplň:** 2. šedočerná písčitohlinitá. **Nálezy:** 1 ks keramiky (nezdobená stěna). **Datace:** mladší až pozdní doba bronzová.

Objekt 2/2005

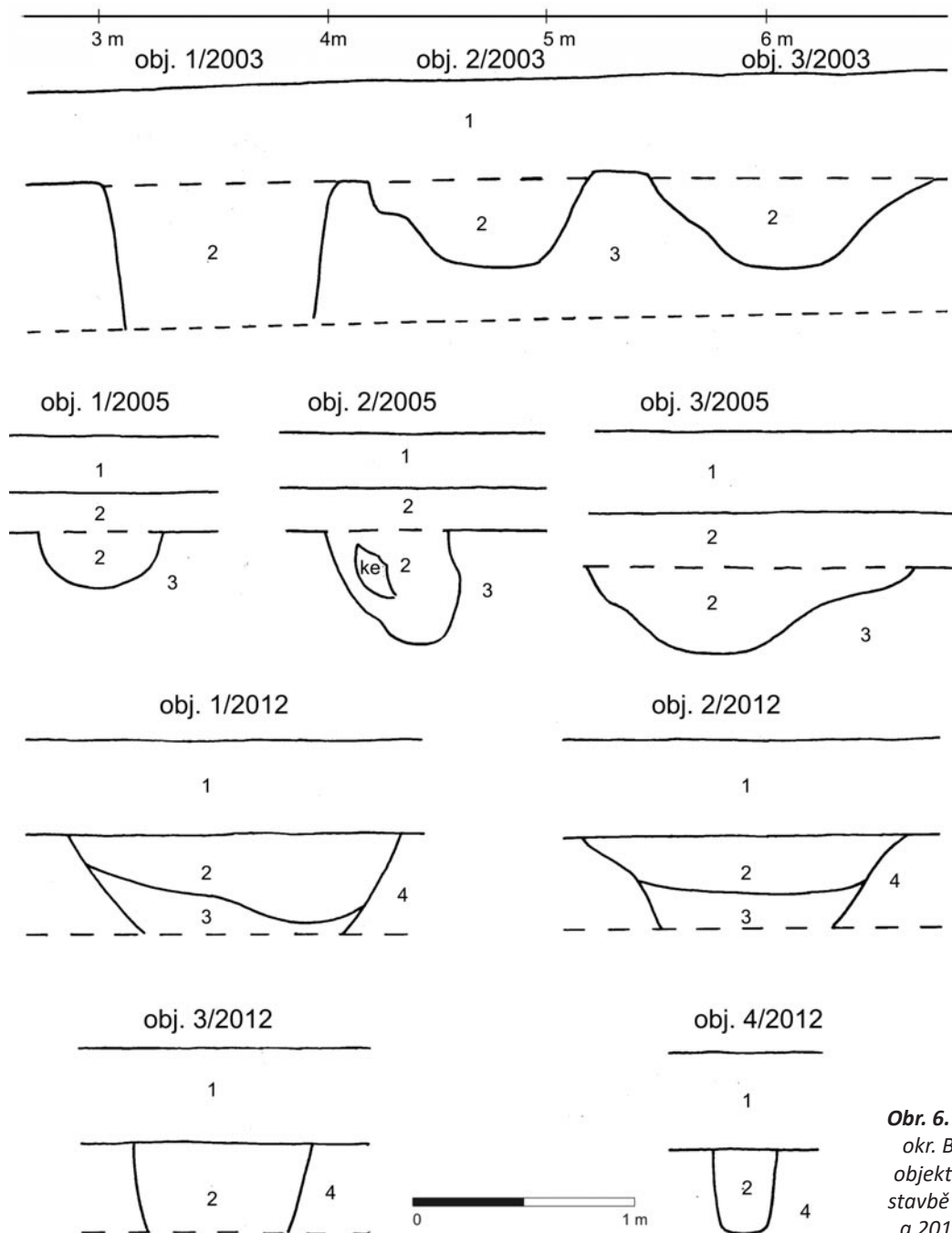
Rozměry: délka 54 cm, hloubka 50 cm. **Popis:** jáma s konkávní a esovitou, podhloubenou stěnou a konkávním dnem. **Výplň:** 2. šedočerná písčitohlinitá. **Nálezy:** 47 ks keramiky a 2 ks mazanice. **Popis keramiky:** zachování: 2 okraje a 45 stěn; velikost: 6 ks 0–3 cm, 16 ks 3–6 cm, 11 ks 6–9 cm, 4 ks 9–12 cm, 6 ks 12–15, 4 ks přes 15 cm. Asi většina větších zlomků (přes 6 cm) patří jedné zásobnici s nevýrazně svisle prstovanou výdutí a horizontálně prstovaným podhrdlím (obr. 9:4). K nádobě také asi náleží dva spojitelné, vodorovně vyhnuté okraje (uvnitř tuhované) s vně horizontálně prstovaným, výrazně nálevkovitě rozevřeným hrdlem (obr. 9:3). **Datace:** mladší doba bronzová (vrcholný horizont knovízské kultury Kn 4b).

Objekt 3/2005

Rozměry: délka 144 cm, hloubka 38 cm. **Popis:** jáma s esovitou a konvexní stěnou a konkávním dnem. **Výplň:** 2. šedočerná písčitohlinitá, kyprá. **Nálezy:** 8 ks keramiky. **Popis keramiky:** zachování: 1 okraj a 7 stěn; velikost: 1 ks 0–3 cm, 5 ks 3–6 cm, 1 ks 6–9 cm, 1 ks 9–12 cm. Prstování 1 ks a tuhování 2 ks. Jediný okraj je hraněný a vodorovně vyklopený. **Datace:** mladší doba bronzová

Vrstva 2

Výplň: šedočerná písčitohlinitá a 20–30 % valouny. **Rozměry:** délka nejméně 93 m, maximální mocnost 32 cm. **Nálezy:** 215 ks pravěké keramiky, 8 ks zvířecích kostí, 3 ks mazanice, 1 část mlýnu a 1 ks brousku. **Popis keramiky:**

Obr. 6. Hlásná Třebaň, okr. Beroun. Profily objektů zjištěných na stavbě RD v roce 2003 a 2012 a v písčinně

zachování: 18 okrajů, 14 den a den se stěnou, 1 ucho a 182 stěn; velikost: 60 ks 0–3 cm, 140 ks 3–6 cm, 13 ks 6–9 cm a 2 ks 9–12 cm. Prstování 37 ks, tuhování 33 ks, hřebenování 2 ks (obr. 10:8), dřívkování 1 ks, jemné svislé rýhování 1 ks, vodorovné žlábkování 3 ks (obr. 10:3,11), prstovaná páska 2 ks. Objevují se tenké, jednoduché, ven vyhnuté nebo lehce zatažené okraje misek a koflíků, vodorovně nebo šikmo vyklopené okraje zásobnic a hrnců (někdy ještě mají vodorovně prstované hrdlo; obr. 10:1,6,9,12), šikmo vyklopený a šikmo přesekávaný okraj zásobnice (obr. 10:2), okraj hrnce se svisle prstovaným hrdlem, ven vyhnutý a šikmo seříznutý okraj (obr. 10:7), lehce kónický okraj asi z okřínu (obr. 10:10), 1 zlomek z rozhraní těla a hrdla je zdoben dvojitou tenkou rytou páskou, vyplňovanou vpichy a náleží střední době bronzové (obr. 10:5), 1 okrajový zlomek misky má zatažený okraj a asi náleží době halštatské (obr. 10:4). **Datace:** mladší a v malém množství pozdní doba bronzová, 1 ks střední doba bronzová a 1 ks doba halštatská

Stavba rodinného domu na parcele číslo 388/92 v roce 2012

Při kontrole základů rodinného domu v květnu 2012 byly zjištěny a následně prozkoumány čtyři objekty z mladší a pozdní doby bronzové (obr. 4 a 6; S-JTSK: plocha 761362 1058979, 761347 1058982, 761348

1058989, 761363 1058987). Ornice zde nebyla stržena a byla tvořena hnědým hlinitopísčítým sedimentem (vrstva 1). Podloží tvořil všude rezavý písčítý štěrk (vrstva 4).

Objekt 1/2012

Rozměry: délka 152 cm, hloubka nejméně 46 cm. **Popis:** jáma s konkávními stěnami. **Výplň:** 2. černá šterkovitopísčítajílovitá (četné uhlíky); 3. tmavě hnědá šterkovitopísčítajílovitá. **Nálezy:** 2 ks celé nebo části nádob, 51 ks keramiky a 4 ks mazanice. **Popis keramiky:** zachování: 2 celé nebo části nádob, 1 ouško, 7 okrajů, 7 den a den se stěnou, 36 stěn; velikost: 5 ks 0–3 cm, 27 ks 3–6 cm, 17 ks 6–9 cm, 3 ks 9–12 cm a 1 ks 12–15 cm. Prstování 5 ks (obr. 11:3) a tuhování 10 ks. Okraje jsou jednoduché, lehce zatažené nebo vyhnuté (obr. 11:4). Dále se dochovala větší část nálevkovitě rozevřené misky s tuhováním povrchem (obr. 11:2) a téměř celý koflík s mírně oblými rozevřenými stěnami a páskovým uchem (obr. 11:1). **Poznámka:** kreslen jižní profil. Na severním profilu měl objekt délku jen cca 1,2 m a hloubku nejméně 46 cm. **Datace:** mladší doba bronzová.

Objekt 2/2012

Rozměry: délka 144 cm, hloubka nejméně 42 cm. **Popis:** jáma s konvexními stěnami. **Výplň:** 2. černá šterkovitopísčítajílovitá; 3. tmavě hnědá šterkovitopísčítajílovitá. **Nálezy:** 8 ks keramiky. **Popis keramiky:** zachování: 8 stěn; velikost: 2 ks 0–3 cm, 5 ks 3–6 cm, 1 ks 6–9 cm. Vše nezdobené stěny. **Poznámka:** kreslen jižní profil. Na severním profilu byl objekt výrazně menší (délka cca 50–60 a hloubka 10–15 cm). **Datace:** mladší až pozdní doba bronzová.

Objekt 3/2012

Rozměry: délka 80 cm, hloubka nejméně 40 cm. **Popis:** jáma s jednou stěnou lehce konvexní a druhou stěnou přímo, šikmou. **Výplň:** 2. černá šterkovitopísčítajílovitá. **Nálezy:** 5 ks keramiky. **Popis keramiky:** zachování: 1 okraj a 4 stěny; velikost: 4 ks 3–6 cm, 1 ks 6–9 cm. Hřebenování a uvnitř tuhování 3 ks (asi z 1 nádoby). Okraj je lehce ven vyhnutý. **Poznámka:** kreslen jižní profil. Na severním profilu byl objekt výrazně menší (délka cca 40–50 a hloubka 25 cm). **Datace:** pozdní doba bronzová.

Objekt 4/2012

Rozměry: délka 28 cm, hloubka 38 cm. **Popis:** jáma s přímými, šikmými stěnami a rovným, plochým dnem. Kulová jáma. **Výplň:** 2. černá šterkovitopísčítajílovitá. **Nálezy:** žádné. **Poznámka:** objekt byl zachycen pouze na severním profilu. **Datace:** asi mladší až pozdní doba bronzová.

Výstavba kanalizace 2014–2015

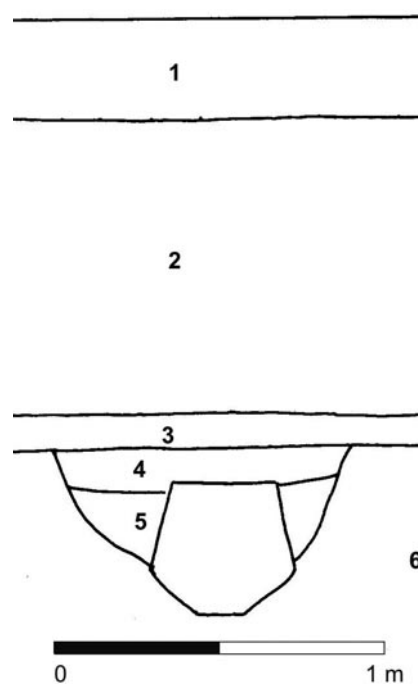
Výstavba kanalizace probíhala v části ulic obce Hlásná Třeňbaň. Výkopové práce byly kontrolovány v celém prostoru stavby od srpna 2014 do července 2015. První žárový hrob byl vybagrován a nalezen dělníky stavby na skládce vyvezené zeminy v listopadu 2014. Po ohlášení se nám podařilo alespoň přibližně určit jeho původní polohu (S-JTSK: přibližně 761140 1058965). Byl nalezen na severním konci výkopu v Mořinské ulici nebo na začátku výkopu v ulici Trubská (obr. 5). Výkop dále směrem do ulice Trubská pokračoval až v dubnu 2015. Hned při první návštěvě byl identifikován na jižním profilu výkopu před vrátky u domu čp. 29 druhý žárový hrob (obr. 5 a 7; S-JTSK: okolo bodu 761128 1058960). Výkop východním směrem dále do ulice Trubská byl však poté kvůli velké hloubce a nestabilnímu podloží pažen, proto zde nemohla být provedena vizuální kontrola profilů. Kromě těchto dvou hrobů už byl odkryt pouze jeden nedatovaný kostrový hrob v ulici U kapličky.

Hrob 1

Rozměry: nezjištěny. **Hloubka:** nezjištěna. **Tvar půdorysu:** nezjištěn. **Hrobová jáma:** nezjištěna. **Zásyp:** nezjištěn. **Nálezy:** 1. celá keramická nádoba – amfora s baňatým tělem, kónickým hrdlem a rozevřeným okrajem, výška 111 mm, šířka 125 mm (obr. 11:5). **Datace:** pozdní doba halštatská (Ha D2 – LT A).

Hrob 2

Rozměry: délka 88 cm. **Hloubka:** 50 cm. **Tvar půdorysu:** asi kruhový. **Hrobová jáma:** konkávní stěny a konkávní dno. **Zásyp:** 4. tmavě šedá písčítá s oblázky (10 %); 5. šedočerná uhlíkatá písčítajílovitá. **Nadloží:** 1. asphalt a štěrk (síla 30 cm); 2. žlutohnědá jemně písčítá (síla 90 cm); 3. šedá písčítá s oblázky (5–10 %; síla 10 cm). **Nálezy:** 1. spálené lidské kosti; 2. celá keramická dvojkónická nádoba se zaobleným lomem a nižší spodní částí, výška 442 mm, šířka 503 mm (obr. 11:1); 3. celá nízká, lehce esovitě profilovaná rozevřená keramická mísa s odlomeným uchem, výška 66 mm, šířka 223 mm (obr. 12:2); 4. dva zlomky keramiky. **Datace:** mladší doba bronzová (závěr stupně Br D až počátek Ha A1).

Obr. 7. Hlásná Třeňbaň, okr. Beroun. Profil hrobu č. 2

ROZBOR A DATOVÁNÍ KERAMIKY

Většinu keramických nálezů nelze bohužel v rámci období popelnicových polí přesněji zařadit do příslušných fází, stupňů či horizontů podle dosud vypracovaných třídění, takže se musíme spokojit pouze se základním kulturním určením. To se týká zejména obecně knovízské keramiky z objektů 1/2003, 2/2003, 3/2005 a 1/2012 (cf. *obr. 8:1–6; 11:1–4*) či štítarského objektu 3/2012, obsahujícího mimo jiné kulturně určující svíslé hřebenované stěny nádob. Ještě širší datování do mladší až pozdní doby bronzové lze předpokládat u objektu 1/2005 s jedním nezdobeným zlomkem, objektu 2/2012 s osmi nezdobenými stěnami a snad i v případě objektu 4/2012 (kulová/sloupová jáma), který byl zcela bez nálezů.

Trochu specifickou nálezovou situací představuje vrstva 2 dokumentovaná v písčově, z níž pochází nejen keramika knovízská a v menší míře i štítarská, ale také ojedinělý keramický fragment středobronzový (*obr. 10:5*) a patrně mladohalštatský (*obr. 10:4*). Zcela výjimečně se vyskytující chronologicky citlivější zlomky (cf. horní výdutě amfor s širšími či užšími horizontální žlábkou – *obr. 10:3,11*) by ukazovaly, že minimálně část zdejšího osídlení náleží do vrcholného knovízského horizontu Kn 4, resp. jeho mladší fáze (Ha A2/B1; *Smejtek 2007–2011*, 120, *obr. 95, 97*).

Do téhož časového úseku (Kn 4b; fáze K V–VI Bouzkova třídění – nověji cf. např. *Bouzek – Vokolek 2012*, 58, Fig. 14) můžeme zařadit velkou amforovitou zásobnici s vodorovným prstováním na silně nálevkovitě rozevřeném hrdle i v podhrdlí, kde na něj navazuje nevýrazné svíslé prstování, pokrývající zbytek těla nádoby (*obr. 9:3–4*). Zlomky této zásobnice tvořily většinu keramických nálezů z objektu 2/2005, který vcelku spolehlivě datuje.

Relativně starší je pak objekt 3/2003, obsahující vedle dalších, v podstatě průběžných keramických tvarů, mírně kónické a jen velmi lehce esovitě profilované hrdlo amfory (*obr. 8:8*). To velmi pravděpodobně ukazuje na střední knovízský horizont Kn 3, zahrnující závěr stupně Br D a většinu stupně Ha A1 (*Smejtek 2007–2011*, 119, *obr. 95, 97*).

Zajímavé je, že se zhruba stejným časovým postavením musíme počítat také u jediného zde zachráněného knovízského žárového hrobu (č. 2 z roku 2015), z jehož inventáře je pro datování rozhodující velká dvojkónická nádoba (okřín) se zaobleným lomem a nižší spodní částí (*obr. 12:1*). Tyto okříny bývají řazeny převážně do stupně Ha A1, resp. Bouzkovy fáze K III až K III/IV (cf. *Bouzek – Vokolek 2012*, 58, Fig. 17) a poměrně přesné analogie k exempláři z Hlásné Třebaně můžeme najít např. na nedaleké velké knovízské nekropoli v Letech u Dobřichovic, kde se pohřbívalo na konci stupně Br D a počátkem stupně Ha A1 (*Hrala 1973*, 15–23, tab. IV:6; V:1,3; VI:7; VII:1).

Zcela odlišný kulturní a chronologický kontext představuje celá a jako zázrakem naprosto nepoškozená amforka s baňatým stlačeným tělem, mírně prohnutým kónickým hrdlem a rozevřeným okrajem (*obr. 11:5*), která byla sice nalezena dělníky v roce 2014 osamoceně na vybagrované haldě zeminy, avšak velmi pravděpodobně pochází z žárového hrobu (č. 1). Její datování na konec halštatu a do počínající doby laténské (Ha D2 – LT A) celkem jednoznačně určují četné analogie z pozdně halštatských pohřebišť v Čechách (cf. např. *Soudská 1969*, 192, *obr. 5:4; 6:6; 13:5*).

ZÁVĚR

Několik drobných záchranných výzkumů výrazně obohatilo naše dosavadní poznatky o sídlišti z mladší a pozdní doby bronzové v Hlásné Třebani (okr. Beroun). Na jeho ploše bylo zdokumentováno deset sídlištních objektů a kulturní vrstva s početnými nálezy. Dochovaná keramika však ve většině případů umožnila jen obecné přiřazení ke knovízské (obj. 1/2003, 2/2003, 3/2005, 1/2012) nebo štítarské kultuře (obj. 3/2012), případně ještě širší rámcové datování do období popelnicových polí (vrstva 2, obj. 1/2005, 2/2012, 4/2012). Pouze objekt 3/2003 náleží nejspíše střednímu knovízskému horizontu (Kn 3; cca stupeň Ha A1) a objekt 2/2005 vrcholnému knovízskému horizontu, resp. jeho mladší fázi (Kn 4b; Ha A2/B1). Dále se zde podařilo doložit i sídlištní komponenty ze střední doby bronzové a doby halštatské (vrstva 2). Rovněž byla identifikována poloha příslušného mladobronzového pohřebiště (hrob 2 ze závěru stupně Br D až Ha A1), jehož plocha byla využívána k pohřebním účelům i v pozdní době halštatské (Ha D2 až LT A – hrob 1).

LITERATURA

- Bouzek, J. – Vokolek, V. 2012: The Knovíz Cemeteries in Křepeňice and Hříměždice. *Studia Hercynia* 16/1. Prae.
Břicháček, P. 1982: Rovina, o. Hlásná Třebáň, okr. Beroun, *Výzkumy v Čechách* 1978–79, 116.
Friedrich, F. C. 1956: Nález knovízské kultury v Zadní a Hlásné Třebáni, o. Beroun, *Památky archeologické* 47, 31–41.
Hrala, J. 1973: Knovízská kultura ve středních Čechách. *Archeologické studijní materiály* 11. Praha.
Lutovský, M. – Slabina, M. 2004: Archeologické dílo Františka C. Friedricha, *Archeologie ve středních Čechách* 8, 9–61.
Matoušek, V. 1985: Hlásná Třebáň, okr. Beroun, *Výzkumy v Čechách* 1982–1983, 33–34.
Smejtek, L. 2007–2011: Osídlení z doby bronzové v Kněževesi u Prahy 1–3. Praha.
Soudská, E. 1969: K třídění plochých pozdně halštatských žárových pohřebišť v severozápadních Čechách, *Památky archeologické* 60, 164–196.
Stolz, D. 2002: Nové doklady raně středověkého osídlení Berounska, *Archeologie ve středních Čechách* 6, 527–540.
Venc, S. 1975: Hlásná Třebáň, okr. Beroun, *Výzkumy v Čechách* 1973, 39.

New findings on the Late and Final Bronze Age settlement in Hlásná Třebáň, Beroun District

Several small-scale excavations have significantly enriched our current knowledge about the Late and Final Bronze Age settlement in Hlásná Třebáň (Beroun District). Ten settlement features and a cultural layer with numerous finds were documented there. The preserved pottery enabled its approximate dating to the Knovíz (features 1/2003, 2/2003, 3/2005, 1/2012) and Štítary cultures (feature 3/2012), or possibly to a wider chronological framework, to the time of the Urnfield culture (layer 2, features 1/2005, 2/2012, 4/2012). Only feature 3/2003 probably belonged to the middle Knovíz horizon (Kn 3; c. Ha A1) and feature 2/2005 to the peak Knovíz horizon (Kn 4b; c. Ha A2/B1). Also, it was possible to document settlement components dating from the Middle Bronze Age and the Hallstatt period (layer 2). The location of the corresponding Late Bronze Age cemetery (grave 2 from end of Br D to Ha A1) was identified as well. Its area was used for funerary purposes at the end of the Hallstatt period, too (grave 1).

(English by Jan Machula)

Fig. 1. Hlásná Třebáň, Beroun District. Section of a map showing individual rescue excavations

Fig. 2.–4. Localization of settlement finds

Fig. 5. Section of a cadastral map showing the positions of grave 1 (point 1 – approximate location) and 2 (point 2)

Fig. 6. Profiles of features excavated in 2003 and 2012

Fig. 7. Profile of grave no. 2

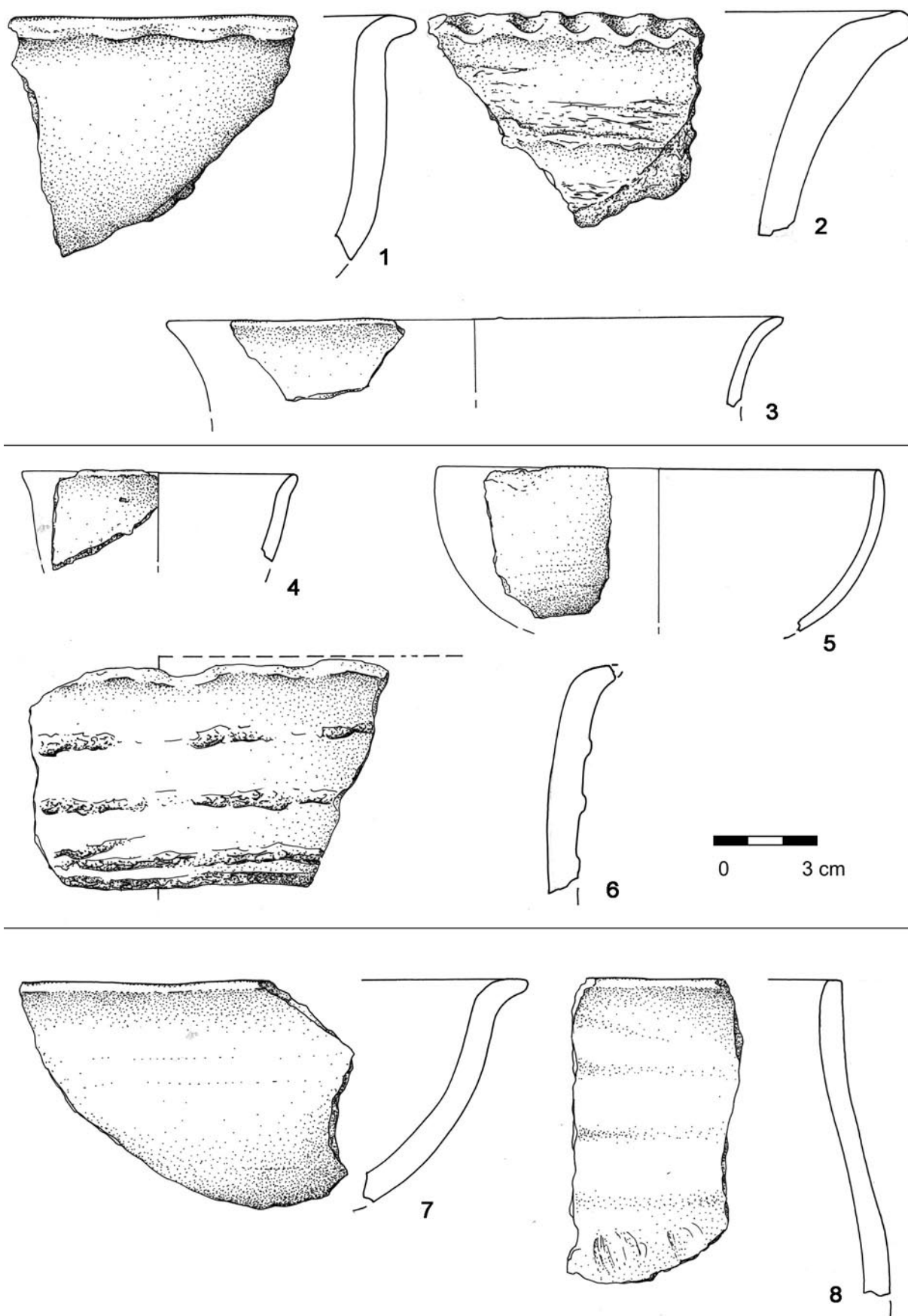
Fig. 8. Selected pottery from features 1/2003 (1–3), 2/2003 (4–6) and 3/2003 (7–8)

Fig. 9. Selected pottery from features 3/2003 (1–2) and 2/2005

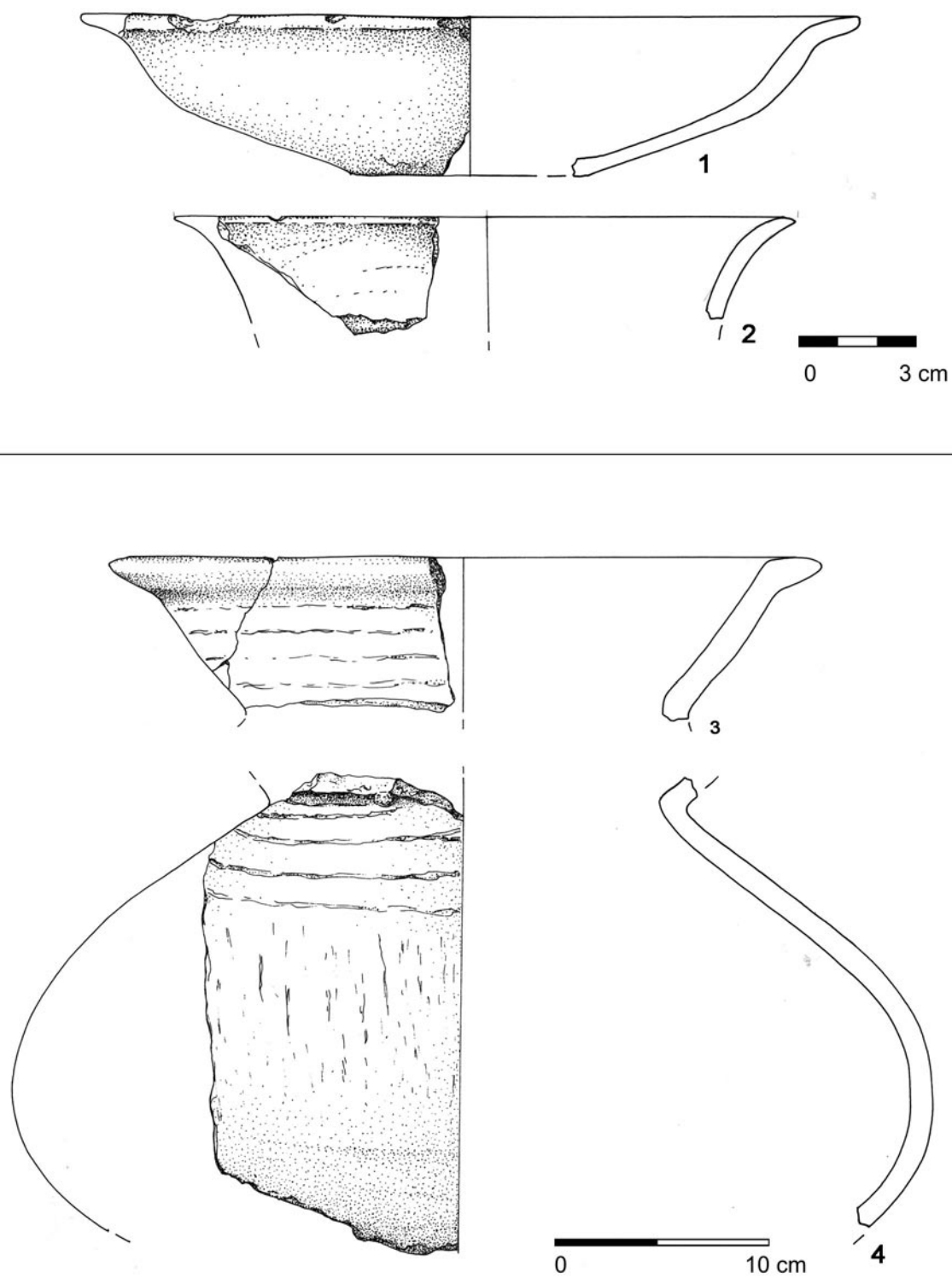
Fig. 10. Selected pottery from layer 2 in the sand quarry

Fig. 11. Selected pottery from feature 1/2012 and grave 1

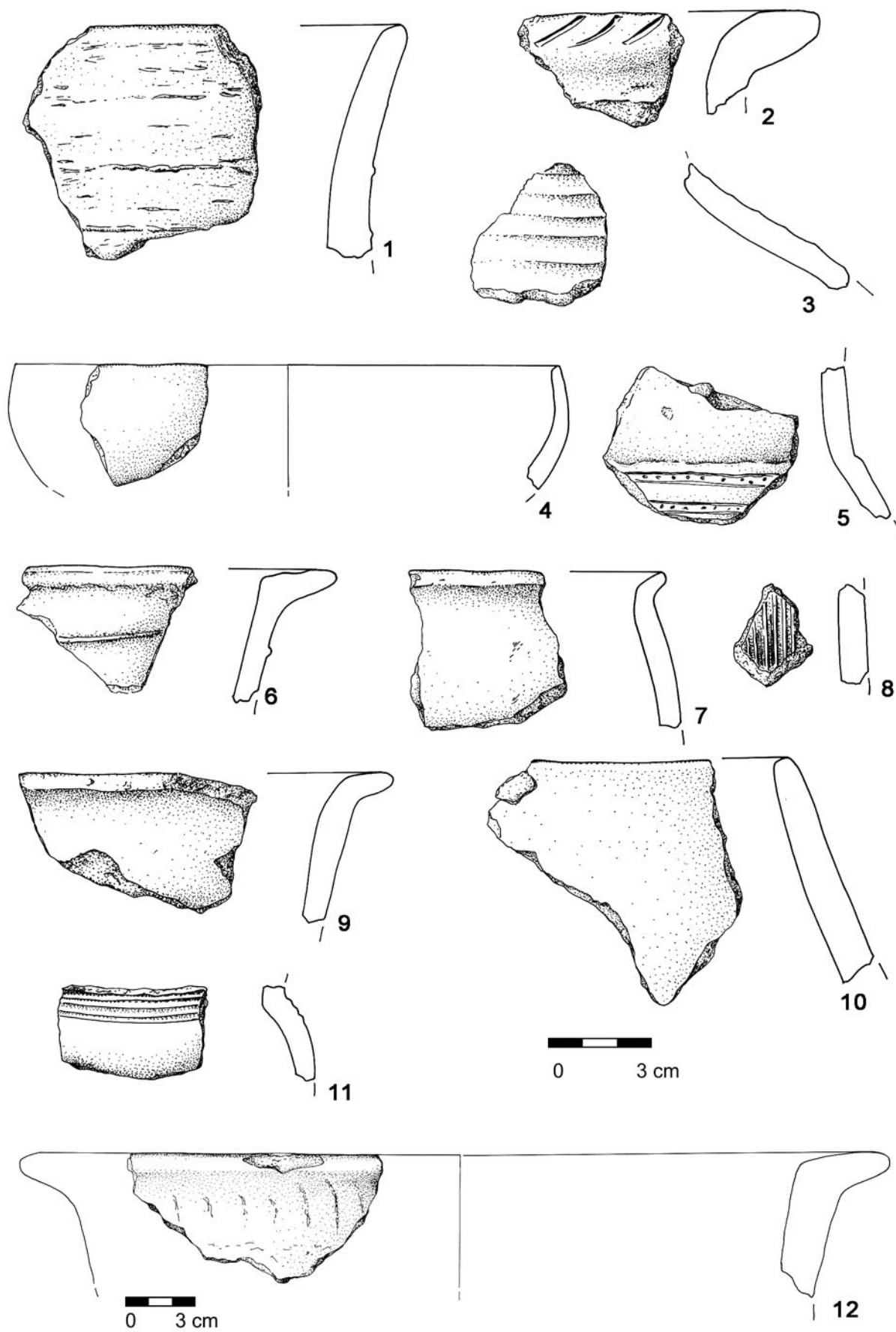
Fig. 12. Ceramic vessels from grave 2

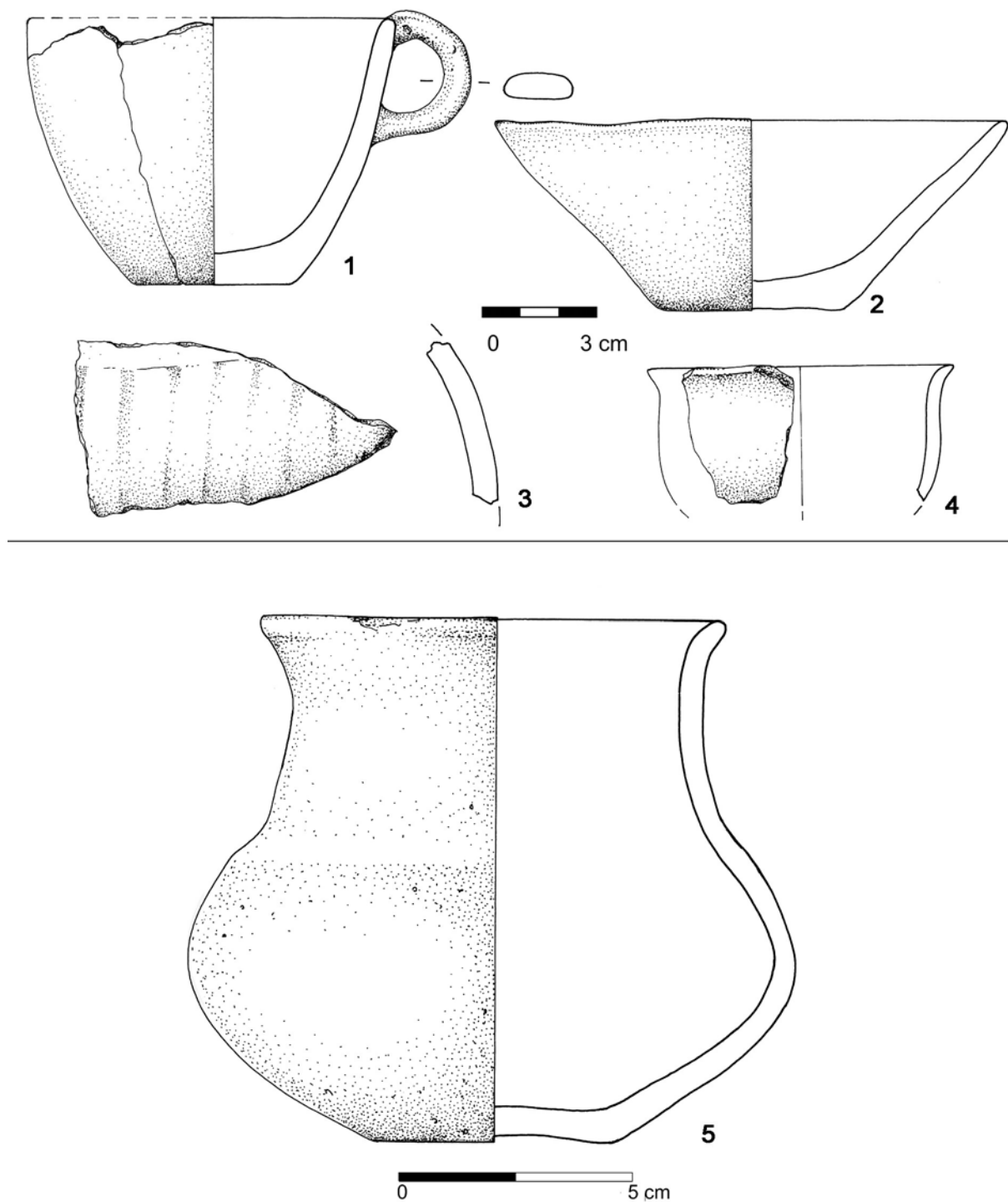
Obr. 8. Hlásná Třebaň, okr. Beroun. Výběr keramiky z objektu 1/2003 (1–3), 2/2003 (4–6) a 3/2003 (7–8)

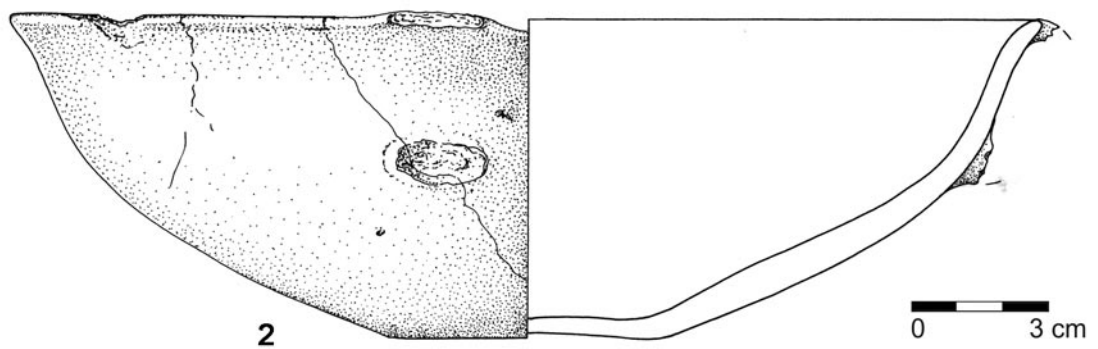
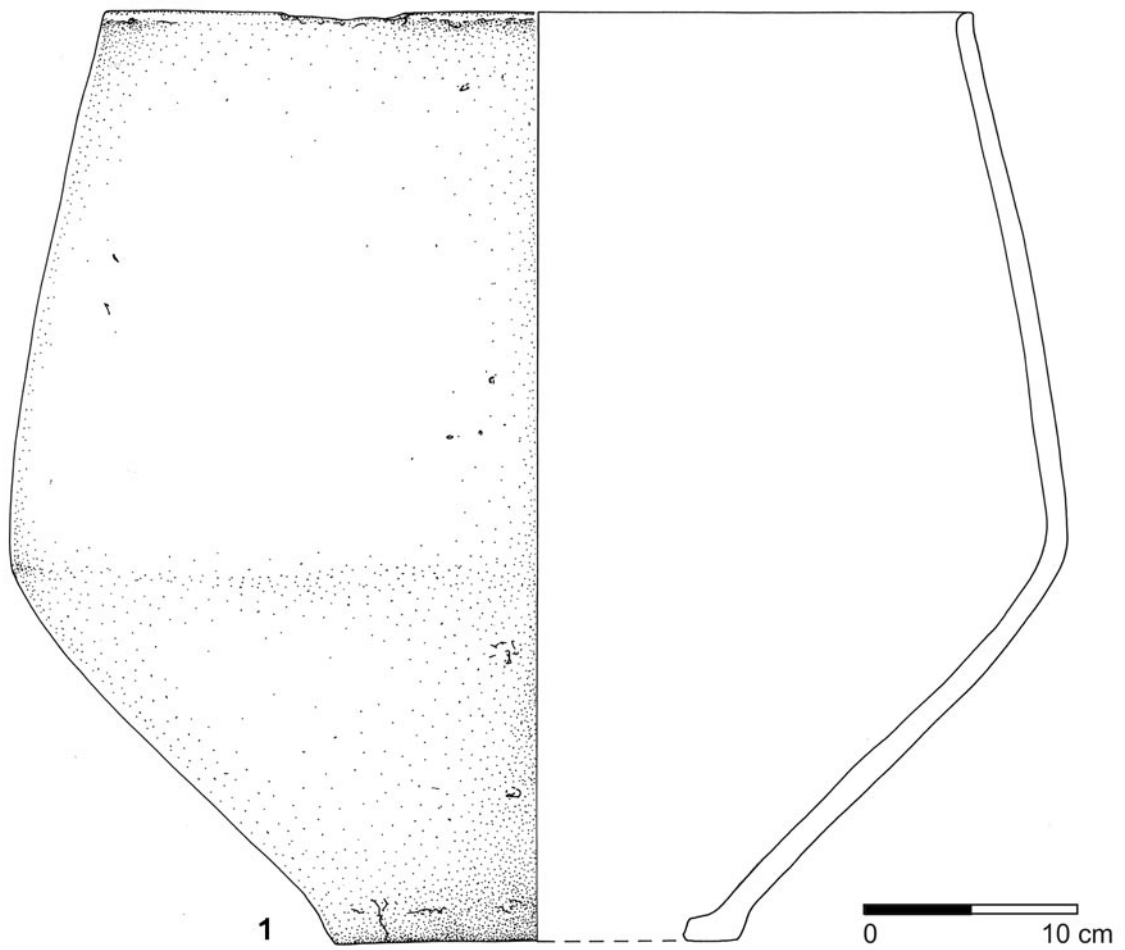
Obr. 9. Hlásná Třeboň, okr. Beroun. Výběr keramiky z objektu 3/2003 (1–2) a 2/2005 (3–4)

Obr. 10. Hlásná Třebaň, okr. Beroun. Výběr keramiky z vrstvy 2 v pískovně

Obr. 11. Hlásná Třebaň, okr. Beroun. Výběr keramiky z objektu 1/2012 a hrobu 1

Obr. 12. Hlásná Třebaň, okr. Beroun. Keramické nádoby z hrobu 2. Obr. 8–12 kresba I. Vajglová